

Előfizetési ár:
 Egész évre — 28 kor. — fill.
 Fél évre — 14 „ — „
 Negyedévre — 7 „ — „
 Egy hónapra — 2 „ 40 „
 Egyesszám — 8 fillér.
 Vidéken — 10 „

Szerkesztőség:
 VI. Teréz-körút 52.

MAGYAR SZÓ

Politikai napilap.

Apróhirdetések ára:
 Egy szó — 4 fillér
 Vastagabb betűvel — 8 fillér

Hirdetések díjszabása
 szerint.

Megjelen minden nap.

Kiadóhivatal:
 VI. Teréz-körút 52.

Budapest, 1902.

Felelős szerkesztő: Dr. PÁLYI EDE.

Vasárnap, szeptember 28.

Az idegenforgatók.

Budapest, szeptember 27.

Nemsokára úgy leszünk az idegenforgalommal, mint a magyar iparral.

Uj jelszó, új frázis, amelyet mindig úgy lehet a tömegbe dobni, hogy visszhangra akad. Mint ahogyan a magyar iparnak megvannak a maga «honmentői», épp úgy bukkannak felszínre egymásután új és új emberek, soha nem hallott nevek, akik úgy röpködnek az idegenforgalom jelszava körül, mint apró fekete bogarak a villamos lámpa környékén. Olyan magyar ipar, mint amilyenről álmodtunk, most sincsen, de néhány honmentő nagy népszerűséghez és díszes álláshoz jutott.

Idegenforgalom még nincs, egyhamar nem is lesz. Idegen — és kincs nincs. De ime, új típusa akad a magyar közéletnek, az idegenforgató.

Talán soha nem volt külföldön, nyelvekhez nem ért, idegennel bánni nem tud, nem is ismeri, de beáll szakembernek, idegenforgatónak.

Furcsa, fantasztikus tervvel a zsebében, ott lézeng, a miniszterek, a polgármester és az idegenforgalmi részvénytársaság előszobáiban.

Idegenforgalmat Magyarországnak! A haza nem lehet meg idegenforgalom nélkül! Repül már szerteszéjjel az országban ez az új jelszó. Az idegenforgató lesi, várja az idegent, aki még nincsen, és hallatlan buzgóságot fejt ki, ha ennek hiányában legalább nagygyűlés

akad Budapesten, mint például a most lezajlott szállodás-gyűlés volt.

Beszéljünk csak kissé a külföldi szállodásokról és vendéglősökről. Most már lehet. Utban vannak hazafelé. Akár francziák, akár svájciak, akár dánok, vagy hollandiak voltak, nem tudtam őket külsőleg megkülönböztetni.

Ugy hasonlítottak egymáshoz, mint testvér a testvérehez. Sovány, beteges, rajongó lelkű embert egyet se láttam közöttük, sőt a biztos jólétnek sajátos fénye ott ragyogott piros-pozsgás képükön. Az idegenforgalomnak önző, jóindulatu apostolai ezek, akiknek az a legfőbb óhajuk, hogy az idegen minél több pénzt hagyjon az ő szállójukban. A nagygyűlés önekik olyan majálisféle, amelyen, elismerem, hogy fontos szakkérdést is intéznek el.

De mégis, ilyenkor érnek rá legjobban, hogy kissé mulassanak ők is. A legfőbb multságuk, hogy ilyenkor beállanak ők is vendégnek. Gyönyörrel ejti ki ezt a szót: «Fizetni, fizetni kérem!»

És ime, a kedvüket megrontotta kissé, hogy fizetni nem engedték őket a nagygyűlés rendezői.

Kétszer napjában lakema, kissé sok, kissé túlzott a magyar vendégszeretethől. Legalább délben maradtak volna magukra.

Csaknem egy éve, hogy Halmos polgármester szöveget intézett a fővárosi polgársághoz, hogy lépjenek az idegenforgalmi egyesületbe. Ennek a felhívásnak legkevésbé a szállótulajdonosok felelték meg. Tartottak az anyagi áldozattól. Most meg tuloztak. Sok volt a pompából, a fényből. Ezüstparókás komornyikok,

vastag bockszivarok, díszbe öltött városi huszárok és a négy napon át patak számra fogyó pezsgő kissé elkábitotta még a fényűzéshez szokott külföldi szállótulajdonosokat is.

Hiszen ők tudják legjobban, hogy a svéd királynak, meg a német császárnak is milyen egyszerű és igénytelen az életmódja.

Pazarló vendégszeretettel soha sem fogjuk megteremteni az idegenforgalmat. Az idegenforgatásnak e mostani ünnepnapokon volt még egy nagyobb ethikai hibája.

Hogyan, rendes hétköznapon ütjük a németet, és most a nemzetközi nagygyűlés tagjai kedvéért a hivatalos felkészöntők legnagyobb részét német nyelven mondták el?

Néhány ujság gunyolta Széll Ignác államtitkárnak és Márkus Józsefnek francziaságát. Mindegy. Bármily kemény kiejtésük is volt a gallusok nyelvén, hazafias hivatást cselekedtek. Az idegenek nemzetközi nyelvén beszéltek.

Aki még ezen a nyelven sem ért, annak nem érdemes beszélni.

De a többi magyar, az mind németül beszélt, miáltal az idegenek szemében rögtön osztrák tartománynyá sülyedtünk. A budapesti szállótulajdonosoknak is mily könnyen esett a szó német nyelven!

Rémülettel vettem észre, hogy mily könnyű volna ezt a várost visszánémetesíteni!

Botrányosan jól tudnak németül!

Nem, uraim, csupán annak a kedvéért, hogy kétszázötven külföldi szállótulajdonos jóindulattal ajánlja vendégeinek Budapest szépségeit — lesülyedünk egyszerre németül beszélő várossá, — nem lehet.

A félkezű völegény.

— A Magyar Szó eredeti tárcaja. —

Irta: Szenyéri István.

— Katona voltam, öcsém, ha hiszed el, ha nem.

— De ezzel a sánta lábbal?

Poporinszky ur letette a gyalut, egy marok szijácsot dobott a katlanba, hogy fölmelegítse az enyvet, azután az elé a gyerekarcsu fiatal ember elé lépett, aki egy félig kész szekrényhez támaszkodva, kétkedő arccal fogadta állítását.

— Hát, öcsém, ez a láb nem volt mindig sánta. Ez a láb két német golyótól nyomorodott meg. Nézd, egyik itt van a mellényzsebemben, szerencsémre ki tudtam venni a sebből a bicsakommal; de a másik után hijába kótársztak még az orvosok is, az nem került elő. Még most is bent van, beszorulva két csont közé. Azóta olyan a czombom, mint a leveli béka: nagyon megérzi az időváltozást. De már megszoktam. Régóta viselem. 1849. ápril 19. óta. . . . Hej! szép idők voltak azok, öcsém. Bokrétás sapkával, dalolva mentünk a csatába, mosolyogva néztünk a halál szemébe. Olyan gyerek, kit ma dajkamesével ijesztgetnek, azért rimánkodott, hogy ő is kardot köthessen és velünk jöhessen. Az ágyudörgés, a puskaropogás, a golyófütyölés olyan kedvre hangolt bennünket, mint téged a cigány, ha német tánczra muzsikál. A félelmet nem ismertük, az mind a németé volt, nekünk csak a bátorság maradt; szinte ünnepnapunk volt, ha jól kiporolhattuk a sógor bugyogóját.

Pedig még alig voltam tizenhat éves. Ott dolgoztam a hosszusoron a Vinter asztalos műhelyben. Haton voltunk legények, hetedik munkás a mester; én a legfiatalabb, ő a legidősebb. A városi aljegyző házasodott, annak készítettük a butorait. Csakhogy nem igen ment a munka. Politizáltunk, öcsém; akkor nemesak a csizmadia volt politikus, hanem az asztalos is. Egyik nap örömjongva éljeneztük a királyt, a másik nap ökölbesorított kezekkel fenyegetőztünk Bécs felé; egyik nap reménykedtünk, a másik nap kétségbeestünk.

. . . Aztán jöttek a hírek a háborúról. Kimelegedett bele az is, aki hallotta, az is, aki elbeszélte. Hát még, mikor Jellacsics megszalajtásáról, a határőrök lefegyverezéséről beszélt Benyó, az öreg legény! Még Vinter uramnak is csillogott a szeme, lángaborult az arca, pedig német volt az istenadta. Csak annyit tudott mondani: teremtette; azután a sarokba vágta a gyalut, otthagya a műhelyt, két napig elő se került.

A harmadik nap honvédruhába öltözve állított be a műhelybe. Egy másik honvéd is volt vele: a kis aljegyző, akinek a butorait készítettük.

— Elfokom a munka, felfűkkesztem a német, — mondta Vinter uram. — Nem csinálunk putor, csinálunk német halott; ha mekverünk, csinálunk mekint putor. Egy, kettő! megyünk háperü, bumm, bumm!

A legények körülállták, össze-vissza csókolták azt a becsületes németet, aki mindig magyarnak vallotta magát, és képes lett volna kifordítani azt a felebarátját, aki a német csufnévvel illette.

Látod, ez így van: a német is, a tót is szé-

gyenli a saját nemzetét, csak a magyar büszke arra, hogy az Uristen magyarnak teremtette.

Minden legény a honvédek közé állt, csak én maradtam a műhelyben.

— Jónás erek tyerek, de mék nem emper, — mondta Vinter uram; — itthon marad kontfiselő a szerek mamus, majt hozunk neki pokretás kalapt.

Hej! hogy elszabadult bennem a keserőség, mikor egyedül maradtam. Átöleltem a gyalupadot, úgy zokogtam, azt hittem, a szívem szakad le. Hát annyira gyerek vagyok még, hogy a hazámért se szabad meghalnom! . . . Hát hijában szabadultam föl Pünkösztkor, csak a gyalupad mellett vesznek legényszámba s mikor kardot kellene kötni, Vinter uram öreg anyja mellé utasitanak kuktának.

Egy gondolat s nyomban erős elhatározás támadt föl bennem, mely fölzáritotta könnyüimet. Ugy tettem én is, mint néhány nap előtt Vinter uram, — a sarokba vágtam a gyalut, tetejébe a vászonkötényt és a távozók után rohantam.

Utólértem őket a Náthán boltja előtt, ki egy lisztes zsákra támaszkodva nézte a nótázó legényeket.

— Megálljatok! — kiabáltam. — Veletek akarok menni! Legény vagyok már én is; elbirom a kardot, a puskát.

Kinevettek.

— A háboruban lönek is, gyerek; nem játszásból katonáskodunk, — mondta Benyó. — Majd ha helyreverődik a bátorságod, majd ha kipelyhedzik orrod alatt a férfierő; akkor szívesen fogadunk.

Igazán naiv módon hazelgett és hajolt meg mindenki a vendégek többsége, a németek előtt.

Az olasz, a svéd, a dán, az angol és a francia, mintha nem is létezett volna. Minden egyes lakomán a «Wacht am Rhein» zugott a vendégek fülébe. A honvédszenekar rögtön a magyar Himnusz után játszott. Igazán pokoli komikum van ebben, hogy az idegenforgalom jegyében rögvest felcsapunk pángermánistáknak, mellözve és kisebbitve ezzel a nagygyűlésnek nem német tagjait.

Hiszen, ha ilyen áron akarunk idegent, küld a német császár néhány milliót. De mi aztán mehetünk innen máshová . . .

Ne álljunk tehát tótágast, ha ünnepi köntös van rajtunk. Ne hazudjunk, ne ámítsunk semmiféle idegenforgalom kedvéért.

Egészséges, hétköznapi életet mutassunk be az idegennek. Egyszerűt, igénytelenet és olcsót.

Higyjék el, hogy az idegen, mire Budapestre kerül, már annyira jóllakott a sok tortával, hogy szinte vágyódik már jó darab marhahusra, meg egy tál zamatos főzelékre.

Az idegen annyira betelt a frakkal, a smokinggal, a kivágott estélyruhákkal, hogy Budapesten már jól esnék neki a hétköznapi ruhája.

És most a szegény külföldi szállótulajdonosoktól még azt is követelték, hogy falusi kirándulásra (a budafoki Törley-kastélyhoz) is estélyruhában jelenjenek meg.

Hüségeseget, igaz életet mutassunk be.

Több egyszerűséget és több igazságot.